

Apskats. Turpmāko nedēļu laikā gaidāmie notikumi Eiropas Savienībā

Avots: LMIA Konfederācija

Eiropas Parlamenta vēlēšanas ir beigušās un Zaļais kurss (Zaļais darījums) joprojām varētu būt viens no nedaudzajiem tematiem, par kuriem lielākā daļa ievēlēto EP deputātu spētu vienoties, lai gan, protams, dažādu iemeslu dēļ. Ja tā notiks, tas būs racionāls solis, kas nebūt nav slikti. Jācer, ka šī iespējamā racionalitāte arī mūsu Latvijai atnesīs ko labāku... No 16. līdz 19. jūlijam Strasbūrā notiks jaunievēlēto Eiropas Parlamenta deputātu pirmā plenārsesija

- **Pārkārtošanās.** Vēlēšanās notikušās politiskās pārmaiņas liecina, ka centriski labējā Eiropas Tautas partija (EPP), kuru vada Ursula fon der Leiena (Ursula von der Leyen), kas izvirzīta otrajam piecu gadu termiņam Eiropas Komisijas priekšsēdētāja amatā, ir nostiprinājusi savas pozīcijas kā lielākā grupa Eiropas Parlamentā. Vēlēšanu naktī fon der Leiena uzsvēra: "Es vēlos izveidot plašu vairākumu par stipru Eiropu. Savā pirmajā pilnvaru termiņā esmu parādījusi, ko var panākt, ja Eiropa ir spēcīga. Es aicināju pārējo politisko grupu vadītājus uzņemties "atbildību un uzsākt visus nepieciešamos pasākumus, lai izveidotu šo vairākumu"... Parlamentā centriski kreisie sociālisti un demokrāti (S&D) joprojām ir otrā lielākā grupa. Francijas prezidenta Emanuela Makrona centru grupu "Renew" cieta sakāvi, savukārt Itālijas premjerministres Džordžijas Meloni vadītie labējie nacionālistiskie Eiropas Konservatīvie un reformisti (ECR) palielināja savu deputātu skaitu. Sakarā ar radušos politisko satricinājumu EP deputāti, kas sākotnēji piederēja galēji labējai grupai "Identitāte un demokrātija" (ID), sadalījās divās pilnīgi jaunās grupās: Suverēno nāciju Eiropa (ESN) un Patrioti Eiropai. Pēdējā no tām apvienoja 84 dalībniekus, tādejādi jau apsteidzot ECR un "Renew".
- **Francijas politika.** Patrioti Eiropai par savu līderi izvēlējās franču politiķi Džordanu Bardellu (Jordan Bardella) tikai dažas dienas pēc tam, kad viņa vadītā Nacionālā apvienība (RN) Francijas ārkārtas vēlēšanu otrajā kārtā zaudēja

kreisajai Jaunajai tautas fronteī, kas apvieno sociālistus, zaļos, komunistus un galēji kreisos grupējumus. Vēl nav zināms, kāda būs Francijas koalīcija, un joprojām pastāv "bezprecedenta" parlamenta izveides risks. Prezidents E. Makrons, kurš ārkārtas vēlēšanas izsludināja tajā pašā naktī, kad piedzīvoja neveiksmi ES līmenī, šoreiz ar savu centristu aliansi ieguva 168 vietas, kas ir ievērojami vairāk nekā RN 143 vietas. E. Makrons tagad meklē veidus, kā izveidot valdību ar partijām, kas līdz šim viņam enerģiski pretojās.

- **Klimata politikas nākotne.** Zaļā vienošanās var turpināties... tikai ar jaunu nosaukumu: izskatās, ka jaunais nosaukums būs "Rūpniecības zaļais kurss". Šī ideja ieguva virzību februārī, kad vairāk nekā 60 Eiropas smagās rūpniecības uzņēmumu vadītāji tikās ķīmijas nozares rūpnīcā Beļģijā, lai pieņemtu tā saukto "[Antverpenes deklarāciju](#)". Pasākumā piedalījās arī Komisijas vadītāja fon der Leiena, apliecinot ES izpildvaras nodomu izstrādāt politiku "rūpniecības dekarbonizācijas darījumam", kā noteikts Komisijas 2040. gada klimata mērķa ieteikumā. Turklāt, neraugoties uz nenoliedzamiem panākumiem, galēji labējie nav kļuvuši par dominējošo spēku Eiropas Parlamentā. Tāpēc tiem, kas iebilst pret zaļo pāreju, šis uzdevums var izrādīties grūtāks, nekā gaidīts. Pēdējos mēnešos EPP ir uzsvērusi, ka aizstāv ES rūpniecības konkurētspēju, ko zaļā pāreja var palīdzēt panākt, jo īpaši ņemot vērā, ka ASV un Ķīna vairāk iegulda ilgtspējīgās tehnoloģijās un tādējādi mudina Eiropu sekot viņu piemēram.
- **Jaunā ES Parlamenta inaugurācijas sesija.** No 16. līdz 19. jūlijam Strasbūrā notiks jaunievēlēto Eiropas Parlamenta deputātu pirmā plenārsesija. Lai gan paredzams, ka ceturtdien EP deputāti balsos par fon der Leienas kandidatūru otrajam Eiropas Komisijas priekšsēdētājas amatam, iznākumu vēl nevar uzskatīt par pašsaprotamu. Fon der Leienas EPP būs jāveido plaša aliance, lai nodrošinātu vairākuma atbalstu. Ideālā gadījumā, vismaz no klimata perspektīvas, EPP papildus S&D un "Atjaunot Eiropu" grupām piesaistīs arī Zaļos, lai izveidotu koalīciju.
- **Neoficiālas sanāksmes.** ES dalībvalstu vides un enerģētikas ministri pāris reizes neoficiāli tiksies Budapeštā

ES Padomes Ungārijas prezidentūras laikā. Pēc pirmās sanāksmes 11.-12. jūlijā, kurā dalībnieki izvērtēja gatavošanos ANO augstākā līmeņa sanāksmei par klimata pārmaiņām COP29 (paredzēta novembrī), jauna sanāksme 15.-16. jūlijā būs veltīta Savienības energosistēmas dekarbonizācijai.

- **Ko nozīmē "atjaunojamie"?** Gaidāmais Eiropas Komisijas vadlīniju dokuments, kura mērķis ir palīdzēt 27 ES dalībvalstīm interpretēt "atkritumu siltuma" juridisko definīciju, iespējams, izraisīs konfliktus, kad tas tiks publicēts vēlāk šomēnes. Atkritumu sadedzināšanas nozare nesen ir iekļauta ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā (ES ETS). Pagājušajā gadā pārskatītajā ES [Atjaunojamās enerģijas direktīvā \(RED\)](#) ir paaugstināts atjaunojamās enerģijas patēriņa mērķa īpatsvars ES līdz 2030. gadam līdz 42,5 %, un vēl 2,5 %, kas "dalībvalstīm būtu jācenšas sasniegt", tādējādi ļaujot blokam sasniegt 45 %. Kāda Komisijas amatpersona informēja, ka izpildvara pašlaik strādā pie vadlīniju dokumentu kopuma, kas tiks pievienots pārskatītajai direktīvai. Mērķis ir "pabeigt šo darbu un publicēt to līdz jūlija beigām".
- **Karstuma viļņi.** Saskaņā ar ES Copernicus Klimata pārmaiņu dienesta (C3S) datiem [jūnijā apritēja gads, kopš vidējā globālā temperatūra ir par 1,5 °C augstāka par t.s. "pirmsrūpniecības laikmeta" līmeni](#), kas ir Parīzes nolīgumā noteiktais augstas ambīcijas mērķis. Vidējā globālā temperatūra iepriekšējos 12 mēnešos bija visaugstākā reģistrētajos rādītājos - 0,76 grādi pēc Celsija virs vidējā rādītāja 1991-2020. gadā un 1,64 grādi pēc Celsija virs vidējā rādītāja 1850-1900. gadā. Eiropā temperatūra visspilgtāk pārsniedza vidējo rādītāju dienvidaustrumu reģionos un Turcijā, bet bija tuvu vai zemāka par vidējo rādītāju Rietumeiropā, Islandē un Krievijas ziemeļrietumos. Ārpus Eiropas temperatūra augstāka par vidējo bija Kanādas austrumos, ASV rietumos un Meksikā, Brazīlijā, Sibīrijas ziemeļos, Tuvajos Austrumos, Āfrikas ziemeļos un pat Antarktīdas rietumos.

Jaunākā informācija no ES - kopsavilkums par pagājušo mēnesi

- Vai Zaļā gaisma dabai?** ES vides ministri 17. jūnijā [vienojās pieņemt regulu, kuras mērķis ir atjaunot dabiskos biotopus](#), tādējādi noslēdzot gadu ilgušo likumdošanas procesu, ko kampaņas dalībnieki nosauca par "vēsturisku soli" cīņā pret bioloģiskās daudzveidības un klimata krīzi. ES Dabas atjaunošanas likumu atbalstīja lielākā daļa no 27 dalībvalstīm, izņemot Itāliju, Nīderlandi, Poliju, Somiju, Itāliju, Ungāriju, Poliju, Zviedriju un Ungāriju. Teksts, par kuru jau panākta vienošanās ar Eiropas Parlamentu, uzliks ES dalībvalstīm pienākumu līdz 2030. gadam atjaunot vismaz 30 % biotopu, uz kuriem attiecas likumprojekts. Par prioritāti ir noteiktas aizsargājamās teritorijas esošajā Natura 2000 tīklā. "Atzinības zīmi" no agresīvāko vides aizstāvju viedokļa saņēm Austrijas ministre Leonore Gēvezlere, kas nostājās atbalstītāju pusē pēc tam, kad Austrijas valdība iepriekš iebilda pret šo likumu. Viņa to darīja atklātā pretrunā ar kancleru Karlu Nehammeru, argumentējot, ka viņš, atteikdamies atbalstīt regulu, juridiski nevarot runāt Austrijas vārdā. Luīze Gižolē laikrakstā Politico nodēvēja L. Gēvezleri kā "negodprātīgu". Austrijā, protams, L. Gevlēzeres rīcību neatbalsta, jo tā bija pretrunā kopējai valsts valdības nostājai.
- Latvijas Zemkopības ministrs Briselē 15. jūlijā atbalstīja Austrijas lauksaimniecības ministra un delegācijas iniciatīvu attiecībā uz EUDR (Atmezošanas regulas) īstenošanas nosacījumiem, termiņiem un prasību piemērošanu. <https://www.lmsp.lv/eiropas-lauksaimnieciba-un-mezsaimnieciba-konkuretspejigas-suverenas-un-partikusas-es-balsts>
- Nokavēti termiņi.** Būtiski un situāciju raksturojoši: lielākajai daļai ES dalībvalstu beidzās termiņš, lai iesniegtu savus nacionālos enerģētikas un klimata plānus (NECP). Eiropas Komisija bija kritizējusi NECP projektu versijas par to, ka tajās trūkst detalizētas informācijas vai tās ir nepietiekamas, lai sasniegtu bloka 2030. gada klimata mērķi, proti, samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Dalībvalstīm līdz 30. jūnijam bija jāiesniedz pārskatīta savu ieguldījumu versija. Šiem plāniem ir jābūt starpposma posmam ceļā uz ES saskaņotā klimata neitralitātes mērķa sasniegšanu līdz 2050.

gadam. NECP ir arī atbilde uz iedzīvotāju bažām par klimatu laikā, kad Eiropas Parlamentā darbu sāk tikko ievēlētie likumdevēji. Daudzi var iesniegt plānu vasarā, bet tādām valstīm kā Francija un Portugāle, kuras ir novēlojušās, var paiet pat seši mēneši.

Gaidāmie notikumi un literatūra

- Pētnieces Karisas Vongas (Carissa Wong) [galēji labējo spēku panākumi Eiropas vēlēšanās: ko tie nozīmē klimata mērķiem](#). Vonga atzīst, ka ES politiskās pārmaiņas labējā virzienā, visticamāk, apgrūtinās jaunu, klimatom draudzīgu politikas virzienu ieviešanu, taču, kas ir izdarīts, tas ir izdarīts, un Klimata likumā paustajām saistībām esot jāpaliek spēkā.
- [Eiropas Zaļais kurss: turpināt vai izbeigt?](#) (franču valodā), Žaka Delora institūts Parīzē. Autors Phuc-Vinh Nguyen skaidro, ka "juridiski Eiropas Komisijai ir iniciatīvas tiesības pēc saviem ieskatiem atsākt lietas izskatīšanu, un Eiropas Parlamentam nav juridisku līdzekļu, lai piespiestu to darīt", bet, ja nebūs paplašinātas lielās koalīcijas, "zaļā kurss" izjukšana "tad varētu kļūt vēl ticamāka.
- Hanna Ričija (Hannah Ritchie): ["Not the End of the World"](#) ("Ne pasaules gals"). Datu zinātnieces sarakstītā grāmata "ikvienam, kam ir grūti noticēt labākai nākotnei", norāda The Times. "Man patika pragmatiskais un kristālskaidrais veids, kādā H.Ričija iztīrā tipiskās tēmas, par kurām mēs visi kādreiz esam strīdējušies, un piedāvā optimistiskus citātus, kurus varat pārlasīt pat ģimenes vakariņu laikā.
- [Food unfolded](#) ir biļetens par ilgtspēju, - kas ir "aiz tā, ko mēs ēdam" un "ārpus tā", koncentrējoties uz cilvēkiem, kuri to visu nodrošina. Viņiem ir arī teicams [Instagram kants](#),